Samtida händelser Globalt

1099 - 1345

1099 Kristna korsfarare intar Jerusalem

1100 talet Inkariket grundas i nuvarande Peru

1187 Saladin återtar Jerusalem från de Kristna

1206 Djingis Kahn etablerar Mongolväldet

12271 – 1368 Kublai khan erövrar Kina och grundar den kines – mongoliska dynastin Yuan

1100 – 1300 Khmerriket i Kambodja, Laos och södra Vietnam blomstrar.

1261 – 1295 Drottning Rudrama Devi av Kakatiyadynastin härskar i Indien

1163 – 1345 Katedralen Notre-Dam i Paris byggs

1300 talet Mansa Musa härskar i Mali

Första korståget (1095–1099) var en kristen, västeuropeisk invasion av Mellanöstern

1099 Kristna korsfarare intar Jerusalem

1100 talet Inkariket grundas i nuvarande Peru

1187 Saladin återtar Jerusalem från de Kristna

1206 Djingis Kahn etablerar Mongolväldet

12271 – 1368 Kublai khan erövrar Kina och grundar den kines – mongoliska dynastin Yuan

1100 – 1300 Khmerriket i Kambodja, Laos och södra Vietnam blomstrar.

1261 – 1295 Drottning Rudrama Devi av Kakatiyadynastin härskar i Indien

1163 – 1345 Katedralen Notre-Dam i Paris byggs

1300 talet Mansa Musa härskar i Mali

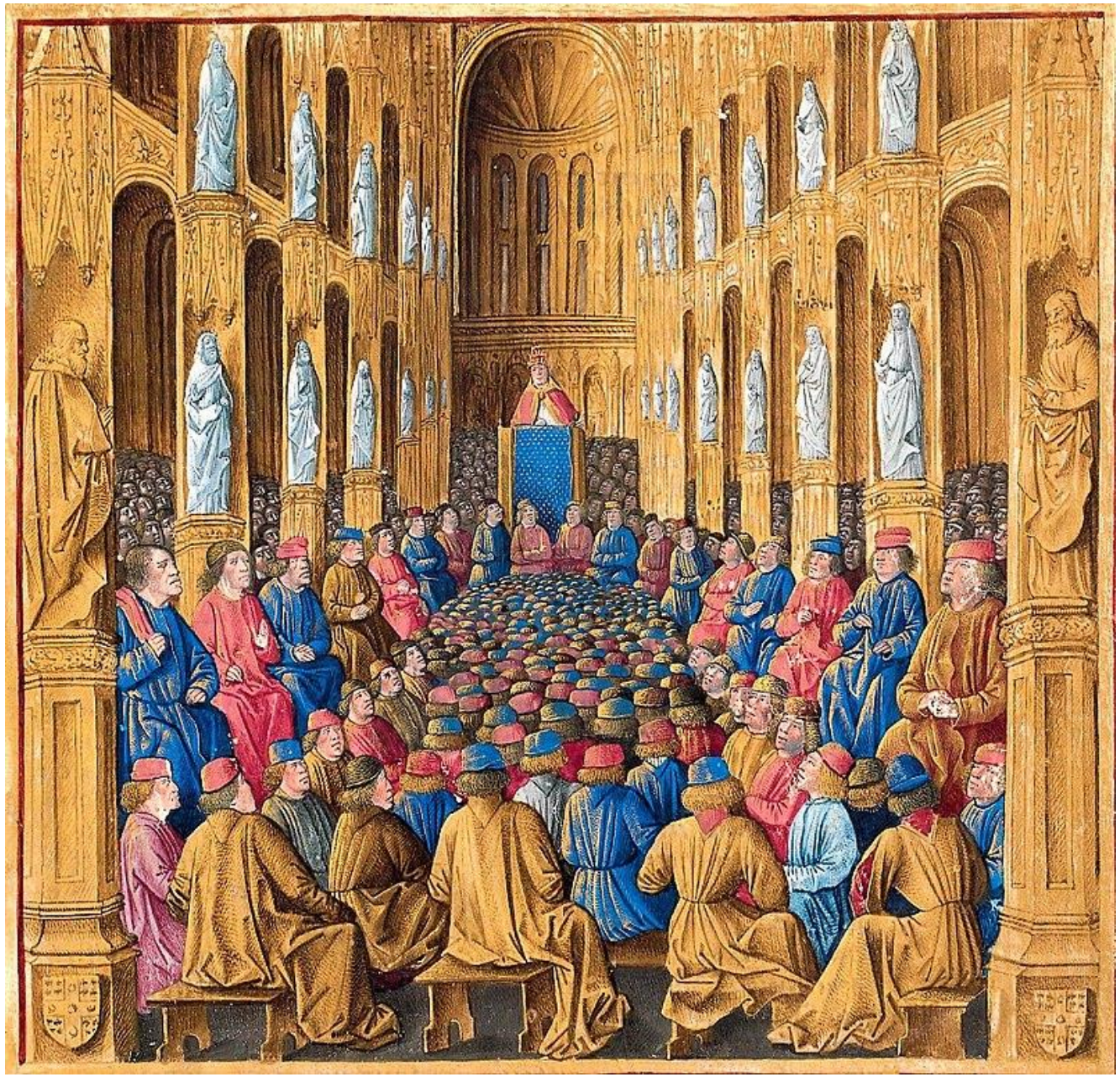

Första korståget (1095–1099) var en kristen, västeuropeisk invasion av Mellanöstern

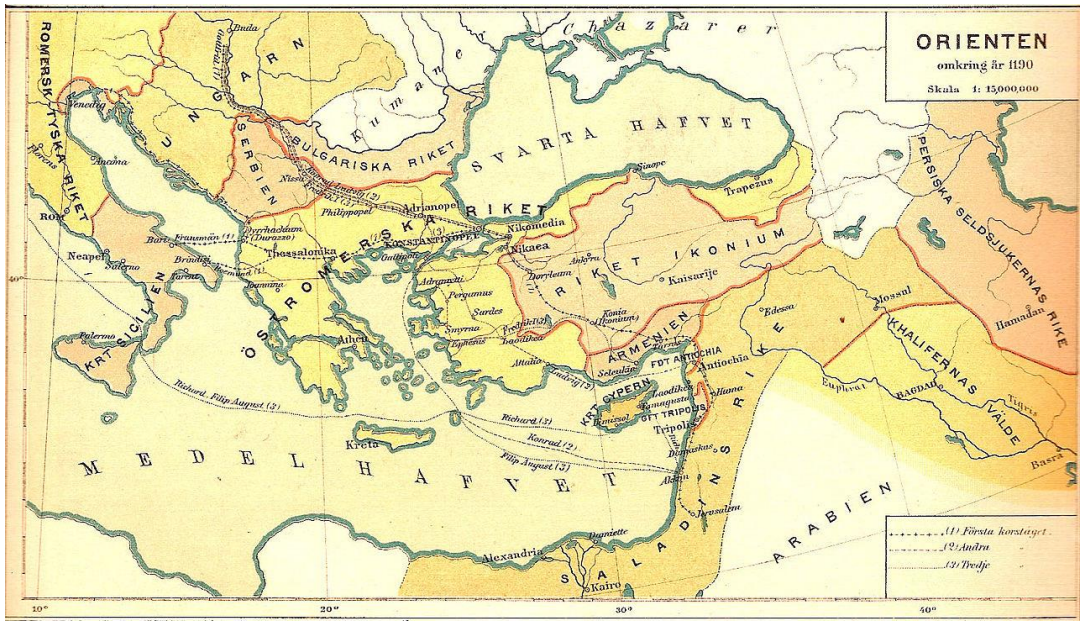

Första korståget (1095–1099)

Första korståget (1095–1099) var en kristen, västeuropeisk invasion av Mellanöstern med syftet att vinna kontroll över Jerusalem för att säkra pilgrimernas tillgång till de heliga platserna. Efter att ha tagit vägen över Mindre Asien lyckades man med detta mål, och ett flertal korsfararstater etablerades.

Bakgrund

Påven Urban II predikar korståget vid kyrkomötet i Clermont.
Kristna pilgrimsfärder till Heliga landet och Jerusalem hade kunnat fortsätta trots att araberna erövrat landet vid mitten av 600-talet, men Seldjukernas framträngande i området i slutet av 1000-talet vållade dock så småningom pilgrimerna stora svårigheter. När den bysantinska armén förlorade slaget vid Manzikert 1071 föll stora delar av Anatolien och den bysantinske kejsaren Romanos IV vädjade om hjälp. Korstågsrörelsen hade sitt upphov i att påven Urban II vid kyrkomötet i Clermont den 27 november 1095 kallade till kombinerat pilgrims- och fälttåg till Heliga landet för att befria detta. Gensvaret blev enormt; folkskaran som samlats, så stor att den inte fick plats i katedralen, avbröt påven med uttrop av "Deus le volt!", 'Gud vill det!'. Adhemar av Le Puy var den förste att anmäla sig, och utsågs sedan även till korstågets ledare. Förste storman att anmäla sig blev greve Raimond IV av Toulouse. Han begärde och nekades det världsliga ledarskapet över korståget, men samarbetade lojalt med Adhemar, även om han aldrig gav upp tanken.

Första korståget (1095–1099)

Det egentliga korståget startade planenligt hösten år 1096 och efter att ha tågat genom Mindre Asien och där hjälpt bysantinerna att återta Nicaea samt utkämpat ett slag vid Dorylaeum, där man besegrade stora turkiska styrkor, delade man upp sig. Korsfararna under ledning av Balduin av Boulogne tog sig till Edessa, där de mottogs väl av de kristna armenierna, som behövde hjälp i kampen mot turkarna. Balduin lyckades snart manövrera till sig makten, och etablerade en kraftfull stat i Mindre Asien, som skulle komma att förse övriga korsfararstater med förnödenheter. Huvudstyrkan hade under tiden fortsatt, och i oktober 1097 nåddes Antiochia, som var tvungen att erövras innan man kunde fortsätta. Belägringen drog ut på tiden, och korsfararna fick allt svårare att få tag på mat. Den 4 mars 1098 anlände en grupp engelska korsfarare som stannat i Konstantinopel och därifrån fått med sig belägringsutrustning, men korsfararna fick även höra att muslimska trupper var på väg till undsättning för staden.

Första korståget (1095–1099)

Den 7 juni 1099 inleddes belägringen av Jerusalem. Eftersom försvararna lyckats förgifta brunnarna i området, och dessutom kunde vänta förstärkningar från Egypten, var korsfararna tvungna att snabbt ta staden om de skulle överleva. Den 14 juli lyckades man ta sig in i staden. Efter slaget inleddes en grym massaker på alla stadens invånare, förutom de kristna som innan belägringen börjat tvingats lämna staden. Både muslimer och judar dödades av de kristna korsfararna. Hemska berättelser skildrar grymheterna då män, kvinnor och barn dödades. Innan natten var över hade man rensat staden på dess judiska och muslimska befolkning. Hur många som dog i massakern är okänt.

Inkariket grundas i nuvarande Peru

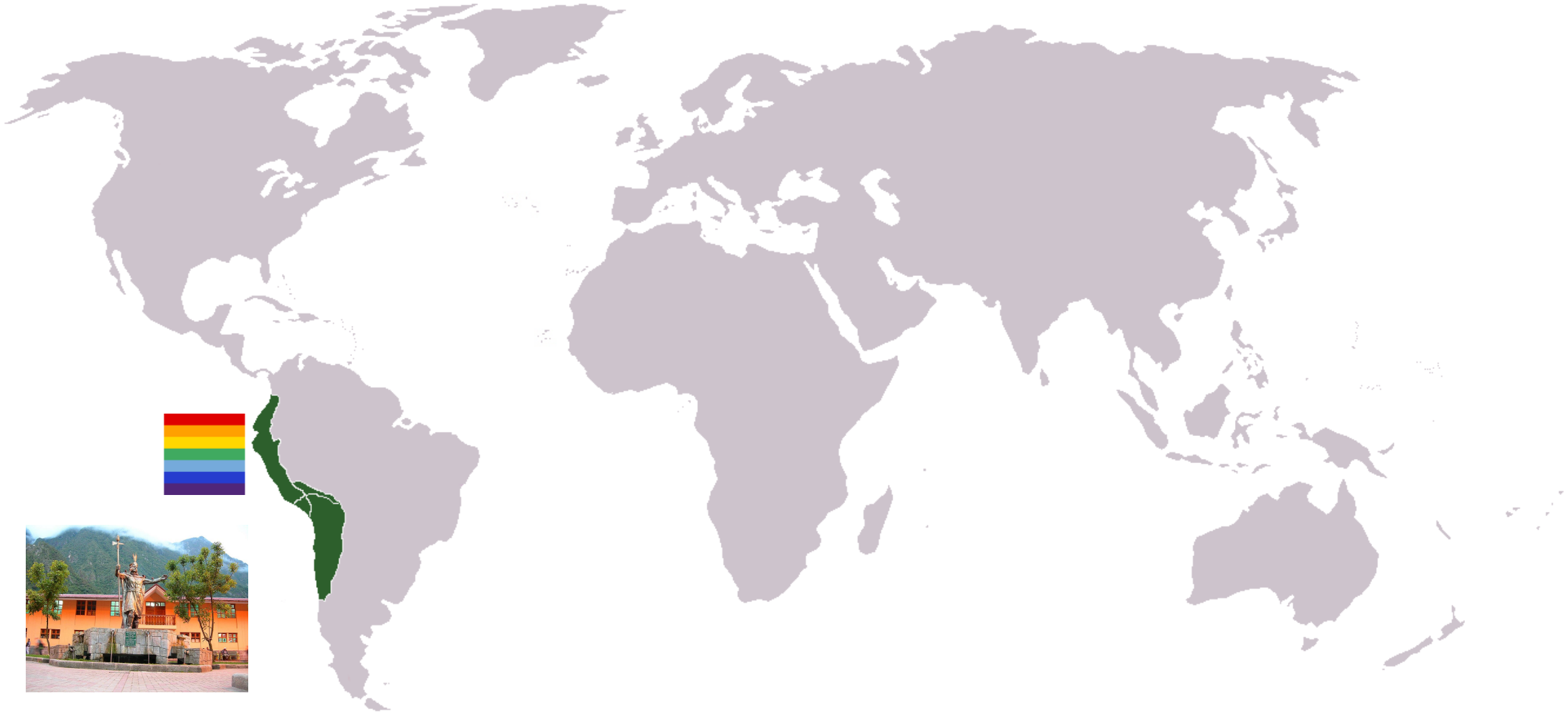

Inkariket grundas i nuvarande Peru

Inkariket, eller Inkaimperiet (quechua: Tawantinsuyu), var den största statsbildningen i västra Sydamerika under förcolumbiansk tid. Det administrativa, politiska och militära centrumet för riket var staden Cusco i dagens Peru. Inkacivilisationen växte fram i Perus högländer någon gång under tidigt 1200-tal. Från 1438 till 1533 inkorporerade Inkafolket genom att använda en rad olika metoder, från erövring till fredlig assimilation, en stor del av västra Sydamerika till en stat jämförbar med de historiska imperierna i Gamla världen. Under Inkarikets höjdpunkt sträckte det sig från det som i dag är Colombia, Ecuador, Peru och Bolivia till Chile och Argentina. Det var mer än 4 000 km långt och täckte ett territorium på mer än 3 miljoner kvadratkilometer.

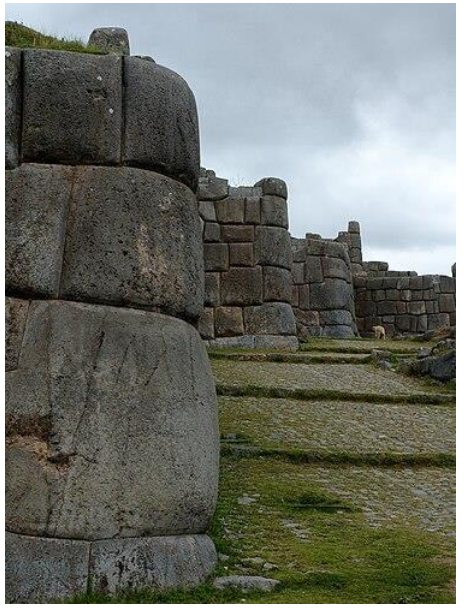

Det officiella språket i riket var quechua, även om hundratals lokala språk och dialekter av quechua talades.
Med inkan Pachakutiqs (nionde inkan) styre börjar Inkarikets eller Tawantinsuyus egentliga historia. Under Pachakutiq, som man brukar räkna som Inkarikets förste historiske härskare, inte bara erövrades och inkorporerades en rad områden och samhällen utan framförallt organiserades landet på ett sådant sätt, inte minst militärt, att det möjliggjorde Inkarikets expansion och starka ställning under de kommande åren fram tills de spanska erövrarna – conquistadorerna – anlände 1532.

Inkariket grundas i nuvarande Peru

Staten var organiserad på teokratiska principer. I spetsen stod kungen, Inka, som dessutom var överstepräst och son till solguden. Närmast kungen kom prästerna och till sist folket. Endast prydnader gällde som privategendom. Däremot var jorden statsegendom och fördelades, liksom skörden, efter regelbundna tidsperioder. Folket indelades i "tiondelag" och hundra familjer bildade tillsammans en enhet. Dessa familjer ansvarade växelvis för arbetet med att bruka jorden. Varje yrke gick i arv från far till son.
Åkerbruk och konstslöjd var högt utvecklade. Man odlade majs, potatis, bananer och agaver. Jorden gödslades med guano, och fälten bevattnades med hjälp av långsträckta ledningar. Två gånger om året fördelades ull och bomull (till kläder) samt säd. Kläderna tillverkades under kontroll av ämbetsmän.
De dödas lik balsamerades till mumier. Järnet, bokstavsskriften och hästen kände man inte till. Det förstnämnda ersattes genom kopparn, skriften genom ett system av knutar i långa trådar (quipu) och hästen genom laman.

Längs vägarna byggdes små hus på cirka åtta km avstånd från varandra. I varje sådan station (tambo) fanns budbärare kallade chasquis: deras uppgift var främst att vidarebefordra meddelanden från regeringen. Budskapen var antingen muntliga, eller också var de så kallade quipus, meddelanden gjorda med det system av olikfärgade snören och knutar, som i deras kultur motsvarade vårt skriftspråk. Om budskapet inte var avsett att vara offentligt var det omknutet med garn av samma karmosinröda färg som man använde vid inkornas tempel och betraktades med stor vördnad.

Inkariket grundas i nuvarande Peru

Personer vilka tjänstgjorde som chasquis var klädda i en särskild uniform. Deras löpning möjliggjorde att budskapen framfördes i upp emot 250 km per dygn. Chasquisernas uppgift var inte enbart att framföra budskap utan de förde också olika slags varor och artiklar till hovet.

Vägsystemet användes också för militära ändamål, för att bibehålla härskarnas kontroll över det vidsträckta riket. Det är också anmärkningsvärt att både aztekerna och inkorna, oberoende av varandra, hade utvecklat liknande system för kommunikation och transport.

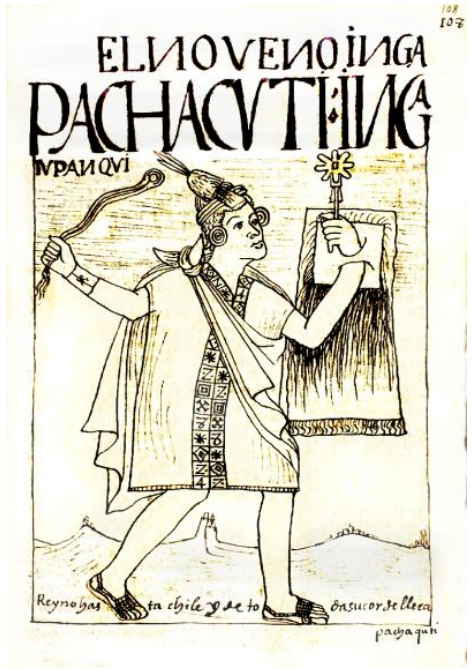

Saladin

Saladins förnamn var Yūsuf (Josef), medan Ṣalāḥ ad-Dīn är ett tillnamn med betydelsen "trons rättskaffenhet". Patronymikonet ibn Ayyūb anger honom som son till Najm ad-Din Ayyub. I Europa är han känd som Saladin. född 1137/1138 i Tikrit, död 1193 i Damaskus, var en sultan och kalif av Ayyubidriket. Han var av kurdisk härkomst och grundare av ayyubiddynastin.

Saladin intresserade sig för filosofi och vetenskap.

Ayyubiderna fortsatte efter Saladins död att härska från Eufrat till Nordafrika.

Saladins far, Najm ad-Din Ayyub som var guvernör i Baalbek under seldjukerna sände honom till Damaskus för utbildning. När Saladin blev äldre började han tjäna den syriska sultanen Nur ad-Din så som hans far och farbror hade gjort före honom.

De kristna korstågen hade pågått en längre tid innan Saladin kom till makten. Många kristna befästningar hade byggts och med dem en infrastruktur både för pilgrimer som var på väg till Jerusalem och också för handel.

Saladin

Ett fredsavtal slöts mellan muslimerna och de kristna, och Saladin som var känd för att stå vid sitt ord höll också sin del av avtalet fram till att Reynald av Châtillon (1125-1187), som var greve i kungariket Jerusalem, bröt fredsöverenskommelsen och anföll en muslimsk karavan på väg till Mecka. Krig förklarades och de kristna besegrades vid slaget i Hattin, nära Tiberias, 1187. Saladin svor att personligen döda honom. Sedan den kristna hären hade besegrats hamnade Reynald i fångenskap hos Saladin som sedan själv halshögg honom.
Den 4 juli 1187 besegrade Saladin kungen av Jerusalem, Guy av Lusignan vid Hattin. Nederlaget blev förödande och kostade de kristna tusentals stupade och tillfångatagna. Bland troféerna återfanns det ”heliga korset”, en relik som förts med ut i striden och som enligt legenden bestod av delar från det kors som Jesus hade avrättats på.

Jerusalems fall skickade chockvågor genom Europa. Tre europeiska härskare, kejsaren Fredrik Barbarossa, kung Filip August av Frankrike och kung Rikard Lejonhjärta trummade ihop tredje korståget för att undsätta Jerusalem och försöka återvinna de förlorade områdena. Korsfararna återtog Akko på sommaren 1191 och kung Rikard besegrade Saladin i ett stort slag utanför Arsuf samma höst vilket ledde till att staden Jaffa föll i korsfararnas händer. Striderna utkämpades på bägge sidor med stor bitterhet och motgångarna tvingade Saladin att ingå ett fredsavtal 1192, där han avstod kuststräckan mellan Jaffa och Antioka till de kristna, men behöll Palestina och Jerusalem. Efter fredsavtalet återvände Rickard till Europa och Saladin drog sig tillbaka till Damaskus där han 1193 insjuknade i feber och avled.

Djingis khan [ʧʃiŋgɪs χaːŋ] (Чингис Хаан med mongolisk kyrillisk skrift, transkriberas Tjingis Chaan), född omkring 1162 i Chentij, nuvarande Mongoliet, död 18 augusti 1227 i Yinchuan, Kina, var den mongoliske härskare (khan) som förenade de mongoliska stammarna och upprättade mongolväldet, som under hans sonson Khublai khan skulle komma att bli världshistoriens största sammanhängande imperium.

Djingis khans framgång berodde på en bra militärisk organisation, goda kunskaper inom krigföring samt förmåga att välja sina underlydande. Djingis var världens störste erövrare och även en av de råaste. Minst en miljon människor ska ha mist livet under hans krig och Persien miste sin rikedom och makt under hans tid vid makten.
I Djingis rike rådde religionsfrihet och själv hyllade han inte någon viss uppenbarad religion. Mongolerna hade schamaner som ansågs kunna tala med andar och även förmedla viljan från Himmelsfadern (Himlen) och Jordmodern (Jorden) som var de två gudar mongolerna trodde på.

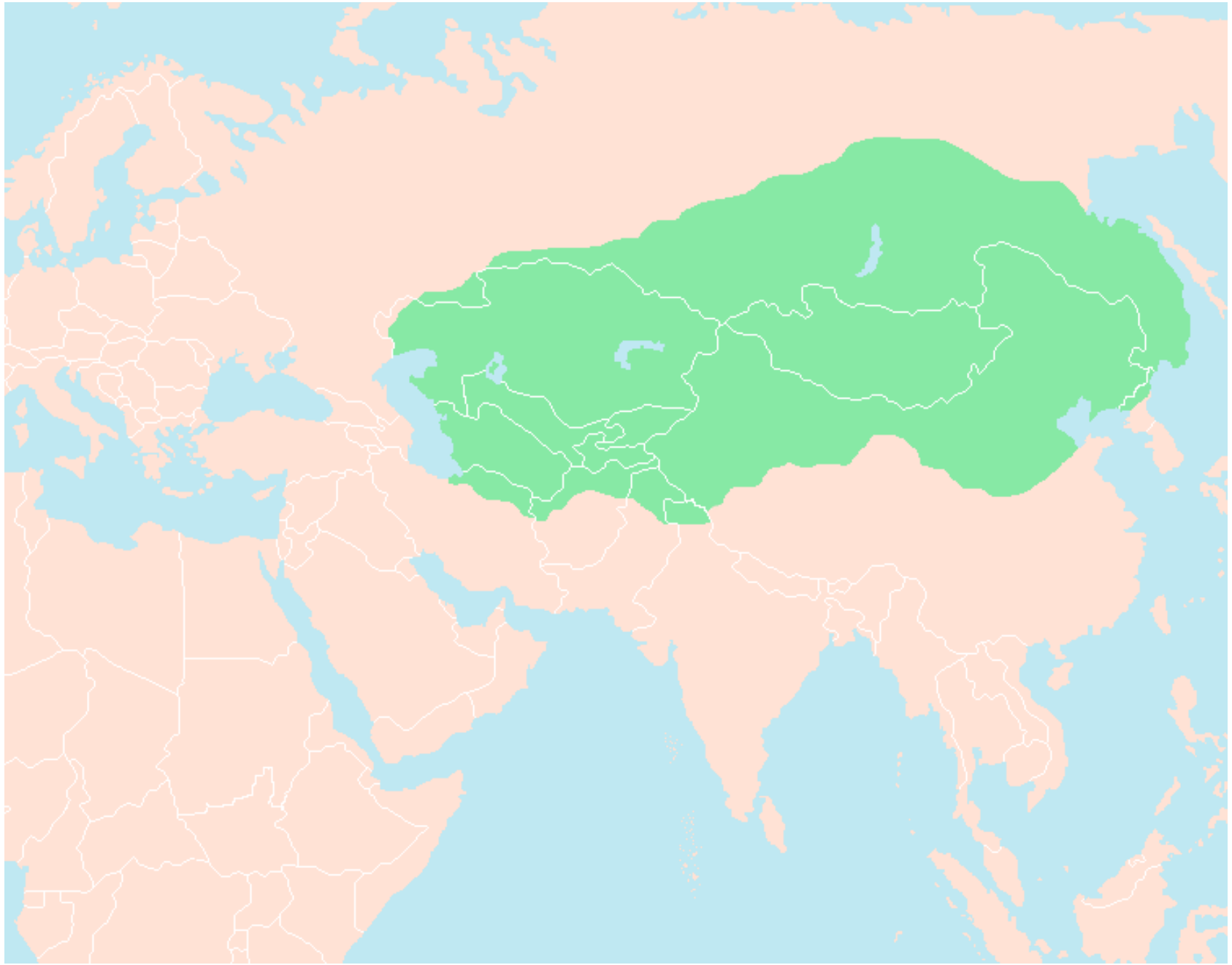

Mongolväldets utbredning vid Djingis khans död.

Kublai khan var på 1250-talet ståthållare i norra Kina åt sin äldre bror Möngke och blev efter Möngkes död 1259 mongolernas khagan ("storkhan"), och hans välde räckte då ända till Rus och Persien i väster. Hans sommarhuvudstad, Xanadu, blev mytomspunnen för sin prakt. År 1253 erövras kungariket Dali under ledning av Kublai khan.
Officiellt flyttade Kublai khan 1264 mongolväldets huvudstad till Zhongdu (dagens Peking, på mongoliska Khanbalik (äldre transkribering Kanbaluk), "khanens stad", av Marco Polo uppfattad som Cambaluc, där han beordrade uppförandet av staden Dadu.

Officiellt flyttade Kublai khan 1264 mongolväldets huvudstad till Zhongdu (dagens Peking, på mongoliska Khanbalik (äldre transkribering Kanbaluk), "khanens stad", av Marco Polo uppfattad som Cambaluc, där han beordrade uppförandet av staden Dadu.

Det kinesiska Songdynastin i söder störtadeshttps://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/9b/Beijing_montage_1.png/800px-Beijing_montage_1.png slutligen 1279. Hans försök att från Korea göra sig till herre över Japan (se mongoliska invasionerna av Japan), samt hans angrepp på Java och Vietnam misslyckades dock. Han förde även krig i Burma och Tonkin och underlade sig Tibet. I Kina höll han ett glänsande hov, vid vilket Marco Polo vistades 1275-1292, och vårdade sig såväl om handel, näringar och samfärdsel som om den lärda odlingen. Från påven begärde Kublai i början av sin regering europeiska missionärer, men övergick sedan till den tibetanska buddhismen under påverkan från sin lärare Drogön Chögyal Phagpa.

Khmerriket var namnet på ett rike som existerade i Sydostasien mellan 800-talet och 1400-talet. När riket var som störst innefattade det Kambodja, Thailand, Laos och södra Vietnam. Centrum för riket var Angkor som då var den största staden i världen. Religion i riket var från början hinduism och mahayanabuddhism, men dessa kom att ersättas av theravadabuddhism som spreds från Sri Lanka på 1200-talet.

Uppkomsten av Khmerriket är inte helt klarlagt, men en teori gör gällande att Srivijayariket på Java genomfördes en lyckad invasion av Indokina. Perioder av oroligheter avlöste varandra och riket försvagades. Framväxande Thaistater i väster attackerade Khmerriket och 1431 erövrades Angkor av Ayutthaya. Makten försköts söderut mot Phnom Penh och den gamla huvudstaden Angkor övergavs.

Jayavarman II anses vara grundare av Khmerriket. Hans ursprung är oklart, kanske kom han från kungariket Sailendra på Java, kanske från östra Sydostasien. Han byggde upp sitt inflytande och erövrade flera mindre kungadömen och 790 utnämnde han sig till kung av ett kungarike kallat Kambuja. Han utvidgade sitt rike under de kommande åren och grundade den nya huvudstaden Hariharalaya nära dagens Roluos i dagens Kambodja. Han lade därmed grunden till Angkor, som uppstod 15 kilometer nordväst om gamla huvudstaden. 802 utnämnde han sig till Chakravartin, enligt indisk-hinduisk tradition.

Karta över Khmerriket under sin största utbredning; under Jayavarman VII.

Kung Jayavarman VII (regeringstid 1181-1219) hade varit militär ledare under tidigare kungar. Efter att Champa hade erövrat Angkor samlade han en armé och återtog huvudstaden Yasodharapura. Han tillträdde tronen 1181 och fortsatte kriget mot Champa i 22 år då Khmerriket till slut lyckades segra och erövra stora delar av Champariket.

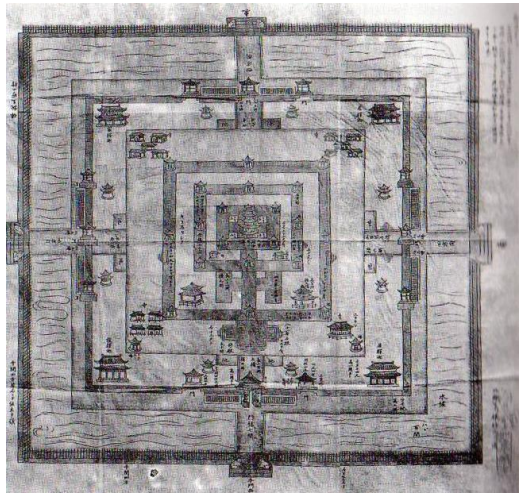

En karta över Angkor Wat skapad av en japansk pilgrim mellan 1623 och 1636

Rudrama Devi

Rudrama Devi (eller Maharani Rudramma Devi) var en drottning av Kakatiya-dynastin på Deccan-platån från 1263 till 1289 (eller 1295) fram till sin död. Hon var en av mycket få kvinnor som regerade som monarker i Indien och främjade en manlig bild för att kunna göra det. Detta var en betydande förändring och en som följdes av hennes efterträdare och även av det senare Vijayanagara-riket .

Rudrama Devi gifte sig med Vengi Chalukya-prinsen Virabhadra runt år 1240. Detta var nästan säkert ett politiskt äktenskap designat av hennes far för att skapa allianser. Virabhadra är praktiskt taget papperslös och spelade ingen roll i hennes administration. Paret fick två döttrar (båda är adopterade).

Rudrama Devi började förmodligen sitt styre över Kakatiya-riket tillsammans med sin far, Ganapatideva, som hans medregent, från 1261 till 1262. Hon övertog full suveränitet 1263. Till skillnad från sina Kakatiya-föregångare valde hon att rekrytera som krigare många människor som inte var aristokratiska, som ger dem rättigheter över markskatteintäkter i utbyte mot deras stöd. Marco Polo , som besökte Indien förmodligen någon gång runt 1289–1293, noterade Rudrama Devis styre och natur i smickrande termer.

Notre-Dame de Paris

1980, 1997: Besök av påve Johannes Paulus II.
2008: Besök av påve Benedictus XVI.
2019: Den 15 april drabbas Notre Dame av en omfattande brand. Därefter påbörjas en omfattande rekonstruktion av Notre Dame.

Viktiga händelser

1163: Biskop Maurice de Sully påbörjar byggnationen av katedralen.
Omkring 1220-1230: Byggnationen av klocktornen påbörjas.
1699: Större renovering påbörjas.
1790: Under den franska revolutionen tas all brons, bly och andra värdefulla metaller från kyrkan för att smältas ned.
1801-1802: Napoleon I lämnar åter över användandet av Notre Dame till den romersk-katolska kyrkan.
1804: Napoleon I kröner sig själv till kejsare i Notre Dame.
1844-1864: Omfattande restaurering av kyrkan.
1944: Firandet av befrielsen av Paris.
1945: Firande av slutet av andra världskriget.
1963: Omfattande rengöring av katedralens exteriör beordras av ministern André Malraux.

Mansa Musa

Mansa Musa, regerade i det historiska västafrikanska Maliriket från 1307 alternativt 1312 till 1332 alternativt 1337 (källor varierar). Mansa Musa efterträdde Mansa Abu Bakr II som seglade iväg över Atlanten och aldrig återkom. Mansa Musa har beskrivits som världens rikaste man genom tiderna. Maliriket blomstrade under Mansa Musas regering och var ett av de största rikena i världen. Riket sträckte sig över moderna Mali, Senegal, Gambia, Guinea, Niger, Tchad, Mauretanien och Burkina Faso. Mansa Musa byggde moskéer och anlade universitet i Timbuktu och blev mest känd i Mellanöstern och Europa i och med sin extravaganta pilgrimsfärd till Mecka 1324. Mansa Musa gjorde Timbuktu till ett centrum för lärande i den muslimska världen.
Mansa Musa begav sig iväg på pilgrimsfärd till Mecka 1324. Resan genom Egypten väckte uppståndelse. Maliriket var relativt okänt utanför Västafrika före denna resa. Samtida arabiska skriftställare skriver att han reste med ett sällskap av tiotusentals människor, dussintals kameler som bar 140 kg guld var och en. I Kairo träffade Mansa Musa sultanen av Egypten och han lämnade efter sig så mycket guld att guldpriset i Egypten inte hämtade sig på 12 år. Ryktet om hans rikedom nådde även Europa där den Katalanska världskartan från 1375 visar Mansa Musa, sittande på en tron i Västafrika